

Nr 102.

Av herr **Persson, Helmer**, om ökat anslag till Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under punkt 86 av nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 3 100 000 kronor.

Det torde numera vara ådagalagt att tidigare beviljade omkostnadsanslag till hushållningssällskapen varit otillräckliga. Detta gäller främst hushållningssällskapen i övre Norrland. Men framför allt hushållningssällskapet i Norrbottens län har genom det snålt tilltagna omkostnadsanslaget haft att brottas med mycket svåra problem. I skrivelse till jordbruksdepartementet den 17 februari 1949 har därför Norrbottens läns hushållningssällskap framlagt konsekvenserna av den knappt tilltagna medelstildelningen samt lämnat alternativa förslag till nya fördelningsgrunder för omkostnadsanslaget. Lantbruksstyrelsen anser det icke osannolikt, att förändrade fördelningsgrunder skulle skapa större rättvisa mellan respektive hushållningssällskap. Departementschefen säger i statsverkspropositionen, »att verkningarna av nuvarande bestämmelser icke synas fullt tillfredsställande», samt finner det önskvärt med en utredning i berörda spörsmål.

Påtagligt är emellertid att nu föreslagna omkostnadsanslag icke stå i konsekvens med de stora uppgifter statsmakterna ställt på hushållningssällskapen i fråga om driftsrationaliseringen inom jordbruket. I sitt beträngda läge ha därför vissa hushållningssällskap tvingats att även i fortsättningen hemställa om anslag från landstingen. Så är bl. a. fallet i Norrbotten där hushållningssällskapet till 1949 års landsting hemställde om dels fyllnadsanslag för år 1949 med i runt tal 19 000 kronor, dels ett anslag för år 1950 med sammanlagt 70 000 kronor för beredande av reseersättningar åt hushållningssällskapets instruktörer. På grund av landstingets beträngda finansiella läge och med hänsyn till att statsmakterna ha det fulla ansvaret för finansieringen av hushållningssällskapets verksamhet, avslogs hushållningssällskapets framställning. Detsamma var förhållandet vid 1948 års landsting. Däremot beviljades anslag för nämnda ändamål vid 1947 års landsting, främst med hänvisning till övergångsårets svårigheter.

I sin anslagshemställan framhåller lantbruksstyrelsen bl. a. att »därest den genom omorganisationen avsedda utvidgningen av sällskapets verksamhet på driftsrationaliseringens område skall komma till stånd, är det ofrånkomligt att sällskapen äga nödiga ekonomiska resurser för att kunna bedriva ett energiskt och målmedvetet arbete på ifrågavarande område. En

uppräknig av omkostnadsanslaget skulle därför vara motiverad». Emellertid nöjer sig lantbruksstyrelsen med att konstatera behovet och avstår att framställa yrkande »med hänsyn till det statsfinansiella läget».

Det går inte att uppbriaga en saklig och hållbar motivering varför omkostnadsanslaget till hushållningssällskapen skulle vara så snävt tilltaget. Vidare är det svårt att upptäcka logiken i att hushållningssällskapens tjänstemän avlönas med statsmedel men tvingas till månader av ineffektivt arbete, för att inte säga overksamhet, på grund av riksdagens restriktiva hållning i fråga om omkostnadsanslag till sällskapens verksamhet. Följderna av en dylik politik illustreras ypperligt i följande avsnitt ur Norrbottens läns hushållningssällskaps skrivelse till landstinget, där det heter: »De medel hushållningssällskapet får såsom allmänt omkostnadsanslag äro emellertid otillräckliga . . . På grund av bristande medel måste hösten 1948 i vissa fall jordbruksinstruktörerna helt upphöra med sina tjänsteresor. Ett sådant sakernas tillstånd är oförsvarligt, helst med tanke på att våra instruktörer efter omorganisationen ha ytterst ringa arbetsuppgifter på expeditionen, medan däremot den rent rådgivande verksamheten, helst med utfodringsfrågor, på detta sätt hålles tillbaka».

Restriktionerna i fråga om omkostnadsanslaget till sällskapen ha medfört att Norrbottens läns hushållningssällskap icke ansett det möjligt att anställa särskild maskinkonsulent, oaktat statsmedel för dennes avlöning erhålles. Det kan ju icke anses vara en klok politik att anställa en tjänsteman, som inte har möjlighet att resa ut till jordbrukarna och fullfölja sin rådgivande verksamhet i fråga om maskinanvändningen. Hushållningssällskapet har haft ytterst svårt att finansiera sina övriga konsulenter resor.

Sist och slutligen drabbas jordbrukarna ekonomiskt genom att hushållningssällskapens konsulenter och instruktörer icke kunna resa ut i fältarbete i tillräcklig utsträckning. Möjligheterna till att erhålla statsbidrag äro i många hänseenden avhängigt nämnda tjänstemäns arbete. Men om dessa icke kunna få ersättning för sina resor i de vidsträckta bygderna, så kan ansvaret därför icke lastas på dem utan på den instans som beslutar omkostnadsanslagets storlek.

Med åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte, i avvaktan på eventuell utredning rörande andra fördelningsgrunder än nu gällande, till Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor.

Stockholm i januari 1950.

Helmer Persson.